

# Edmund Mazur

---

## Wyjaśnienia do regulaminu w sprawie zasad wykonywania zawodu w zespołach adwokackich przez adwokatów emerytów i rencistów oraz adwokatów w wieku emerytalnym

---

Palestra 19/12(216), 84-88

---

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**§ 5**

Adwokat-członek zespołu adwokackiego, który utrudnia lub uniemożliwia swym zachowaniem wydanie orzeczenia przez Komisję do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia, podlega rygorom § 19 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.XII.1963 r. w sprawie zespołów adwokackich (Dz. U. z 1964 r. Nr 1, poz. 4) i art. 27 u. o u.a. Podjęcie odpowiednich kroków w tym zakresie należy do zespołu adwokackiego i właściwej rady adwokackiej.

**§ 6**

1. Nie należy wpisywać na listę adwokatów oraz przyjmować do zespołu adwokackiego w charakterze członka osób w wieku emerytalnym w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach.
2. Odnosi się to również do adwokatów emerytów i zaliczonych do trzeciej grupy inwalidzkiej rencistów, choćby nie osiągnęli jeszcze wieku emerytalnego określonego w ust. 1.

**§ 7**

Tracą moc uchwały Naczelnej Rady Adwokackiej i Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej w zakresie unormowanym w niniejszym Regulaminie.

**§ 8**

Regulamin wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez Ministra Sprawiedliwości, z tym jednak zastrzeżeniem, że § 1 i § 3 wchodzi w życie z dniem 30 kwietnia 1976 r.

**C.**

### **Wyjaśnienia do regulaminu w sprawie zasad wykonywania zawodu w zespołach adwokackich przez adwokatów emerytów i rencistów oraz adwokatów w wieku emerytalnym**

Problem wykonywania zawodu w zespołach adwokackich przez adwokatów emerytów i rencistów oraz adwokatów w wieku emerytalnym od dawna nurtował samorząd adwokacki. Z jednej bowiem strony adwokaci kierowani na KIZ w trybie art. 19 ust. 4 ustawy o ustroju adwokatury odczuwali ten fakt jako dyskryminację, z drugiej zaś strony KIZ-y, nastawione na orzekanie związane z przyznaniem renty z powszechnego ubezpieczenia społecznego i nie znające specyfiki wykonywania zawodu adwokackiego, najczęściej orzekały zdolność do wykonywania zawodu. Jeżeli dodać do tego uruchamianie całego systemu odwoławczego, to nic dziwnego, iż tok postępowania nie odpowiadał założeniom merytorycznym i był powszechnie odczuwany jako uciążliwy i mało efektywny.

Jednocześnie samorząd adwokacki zdawał sobie sprawę, że ciąży na nim ustawowy obowiązek prowadzenia polityki zatrudnienia (wykonywania zawodu), gdyż każda jednostka organizacyjna w naszym państwie taką politykę musi realizować w ramach krajowych założeń społeczno-gospodarczych.

Naczelna Rada Adwokacka jednogłośnie uchwala z dnia 14.VI.1975 r. (punkt VIII)

zobowiązała Prezydium NRA do przedstawienia projektu nowych wytycznych w sprawie zasad wykonywania zawodu w zespołach adwokackich przez adwokatów — emerytów i rencistów. Uchwała ta została podjęta w trosce o jakość świadczonych usług prawnych, która nie zawsze pozostaje na odpowiednim poziomie z przyczyn biologicznych adwokatów emerytów i rencistów — członków zespołów adwokackich oraz właściwego rozmieszczenia adwokatów, zgodnego z zapotrzebowaniem społecznym oraz nową strukturą władz administracyjnych sądów i prokuratur.

Naczelna Rada Adwokacka doszła do wniosku, że dotychczasowe przepisy samorządowe nie mogą sprostać nowym wymaganiom organizacyjnym. W szczególności w niektórych izbach adwokackich adwokaci emeryci i renciści stanowią 1/5 członków zespołów adwokackich, a w niektórych zespołach współczynnik ten jest jeszcze wyższy.

Dyrektywy natury ogólnej w zakresie polityki zatrudnienia nakazują uwzględnić wiek pracownika przy nawiązywaniu i rozwiązywaniu umów o pracę. Poszczególne resorty posiadają w tej mierze wiele wytycznych, są one jednak nie publikowane i spełniają rolę instrumentalną w kształtowaniu polityki zatrudnienia i płac.

Wymiar sprawiedliwości ma akty prawne publikowane, które realizują politykę zatrudnienia i płac przez ustalenie granicy wieku.

I tak Prawo o ustroju sądów powszechnych z dnia 6.II.1928 r. (jednolity tekst Dz. U. Nr 6/64, poz. 40 z późniejszymi zmianami) w art. 59 ust. 2 lit. d stanowi, iż Minister Sprawiedliwości zwalnia sędziego z zajmowanego stanowiska, jeżeli przekroczył 65 lat, a wyjątkowo — na wniosek zainteresowanego sędziego — może wyrazić zgodę na dalsze zajmowanie stanowiska, nie dłużej jednak niż do ukończenia 70 lat.

Ustawa z dnia 15.II.1962 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 11/62, poz. 56 z późniejszymi zmianami) w art. 20 ust. 1 lit. b stanowi, iż Rada Państwa odwołuje sędziego Sądu Najwyższego w czasie kadencji, jeżeli przekroczył 70 lat.

Ustawa z dnia 14.IV.1967 r. o Prokuraturze Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 13/67) w art. 13 ust. 3 również stanowi, że zwolnienie prokuratora następuje po przekroczeniu 65 lat — chyba że Prokurator Generalny na wniosek zainteresowanego wyrazi zgodę na dalszą służbę do ukończenia 70 lat.

Ustawa o ustroju adwokatury oraz rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie zespołów adwokackich nie zawierają ograniczenia wieku w wykonywaniu zawodu.

Z porównania art. art. 19, 63 i 70—72 ustawy wynika ponadto, że rozróżnia się wpis na listę adwokatów oraz wykonywanie zawodu w zespołach adwokackich. Ponieważ życie wymagało jakiegoś uregulowania problemu wykonywania zawodu w zespole adwokackim przez emerytów i rencistów lub też w wieku emerytalnym, przeto organy samorządowe poświęciły temu wiele uwagi i starań.

Prezydium NRA uchwałą z dnia 24.IX.1964 r. („Palestra” Nr 11/64, str. 73—74) ustaliło zasady stosowania art. 19 ust. 4 ustawy. Przyjęto wtedy, że „z reguły, dopuszczającej oczywiście wyjątki, w wieku 70 lat następuje znaczne zmniejszenie tych możliwości do minimum”. Podkreśla się tam również, że upadek sił fizycznych lub umysłowych może mieć miejsce niezależnie od wieku. W takich wypadkach poleca się radom adwokackim „przeprowadzać analizy stanów osobowych zespołów i kierować odpowiednio wnioski (...) do komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia.”

Należy zaznaczyć, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych — w wykonaniu art. 19 ust. 4 u. o u.a. — wydał już 2.VI.1964 r. okólnik Nr 33, Znak: Np. 010-13/64 w spra-

wie badania członków zespołów adwokackich przez komisje lekarskie do spraw inwalidztwa i zatrudnienia (okólnik publikowany w „Palestrze” Nr 11/64).

Prezydium NRA uchwałą z dnia 16.VI.1965 r. („Palestra” Nr 7—8/65, str. 114), przyjętą następnie przez Naczelną Radę Adwokacką dnia 26.VI.1965 r. („Palestra” Nr 9/65, str. 54—56), ponownie rozważało ten problem i poleciło już kategorycznie radom adwokackim kierowanie każdego adwokata — członka zespołu adwokackiego na badanie przez KIZ po ukończeniu 70 roku życia, a następnie również na badania kontrolne. Obowiązek kierowania na KIZ wprowadzono również w stosunku do członków zespołu, którzy wprawdzie nie ukończyli 70 lat, ale zachodzą wątpliwości co do ich zdolności wykonywania zawodu. Od obowiązku kierowania na KIZ można odstąpić tylko wyjątkowo. Jeżeli adwokat — członek zespołu, skierowany na KIZ, w sposób zawiniony uniemożliwia bądź istotnie utrudnia wydanie orzeczenia przez KIZ, polecono rozważyć wykluczenie takiego adwokata z zespołu adwokackiego w trybie § 19 rozporządzenia w sprawie zespołów adwokackich.

Prezydium NRA uchwałą z dnia 26.VI.1969 r. („Palestra” Nr 8/69, str. 103—104) wyjaśniło ponadto, że inwalidztwo II grupy samo przez się uniemożliwia wykonywanie zawodu adwokata w zespole adwokackim, nawet w ograniczonym zakresie.

Naczelna Rada Adwokacka na posiedzeniu w dniu 15/16.XI.1969 r. („Palestra” Nr 12/69, str. 70—71 wraz z omówieniem publikowanym w „Palestrze” Nr 1/70, str. 105—106) podjęła jeszcze dalej idącą uchwałę. Polecono wtedy radom adwokackim, aby rygorystycznie kierowały na KIZ wszystkich adwokatów — członków zespołów, którzy ukończyli 70 lat, a w razie zaliczenia adwokata — członka zespołu, który ukończył 70 lat, choćby do III grupy inwalidzkiej, stosowano kategorycznie art. 19 ust. 4 ustawy o u.a.

Prezydium NRA — wykonując uchwałę NRA z dnia 15/16.XI.1969 r., — na posiedzeniu w dniu 4.XII.1969 r. („Palestra” Nr 12/69, str. 71—73) poszło dalej. Mianowicie polecono stosowanie dotychczasowych wytycznych i dokonania kontroli wykonywania uchwał NRA i Prezydium NRA, a ponadto polecono zaniechania przyjmowania do zespołów adwokackich osób w wieku emerytalnym.

Na tle przepisów ogólnych oraz samorządowych, można sformułować następujące wnioski:

- 1) Powszechne przepisy emerytalne wprowadzają granicę wieku dla uzyskania emerytury: 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.
- 2) Osoby młodsze, które z przyczyn zdrowotnych utraciły pełną lub częściową zdolność do pracy i zostały zaliczone przez KIZ do jednej z grup inwalidzkich, mogą ubiegać się o rentę inwalidzką.
- 3) Kwestią zupełnie odmienną jest dopuszczalność pracy lub zatrudnienia. Kodeks pracy nie zawiera tu żadnych ograniczeń, pozostawiając omawiany problem wzajemnej umowie stron.  
Również przepisy k.c. nie zawierają tu żadnych ograniczeń związanych z wiekiem. Sędziowie i prokuratorzy — z mocy przepisów szczególnych — są zwalniani z pracy po osiągnięciu 65 lat, a wyjątkowo po ukończeniu 70 lat, sędziowie zaś Sądu Najwyższego są odwoływani po ukończeniu 70 lat.
- 4) Zatrudnianie emerytów i rencistów jest uregulowane przepisami o p.z.e. oraz przepisami samorządowymi w odniesieniu do adwokatów — członków zespołów adwokackich. Każdy emeryt i rencista może w pewnych okolicznościach i pod pewnymi warunkami pracować w ograniczonym zakresie i zarabiać określoną kwotę. W adwokaturze uchwały samorządu określają, że adwokat po osiągnięciu 70 lat — jeżeli został zaliczony choćby do III grupy inwalidzkiej — nie może:

być członkiem zespołu i wykonywać zawodu, choćby w ograniczonym zakresie.

Przepisy kodeksu pracy oraz kodeksu cywilnego nie regulują tych kwestii, pozostawiając je dwustronnym umowom.

Obecnie po uchwaleniu Regulaminu w tej mierze, sytuacja jest jasna i jednoznaczna, a można ją określić następująco:

- a) ustalono granicę wieku wykonywania zawodu w zespole adwokackim przez adwokata na lat 70, a wyjątkowo — za zgodą Prezydium NRA — do lat 75 w okresach rocznych. Trzeba tu zaznaczyć, że adwokat ubiegający się o przedłużenie wykonywania zawodu powinien wystąpić ze stosownym wnioskiem do właściwej rady adwokackiej, w terminie umożliwiającym powzięcie takiej uchwały. Wydaje się, że termin ten nie powinien być krótszy niż 3 miesiące. Udowodnienie zdolności do wykonywania zawodu ciąży na zainteresowanym. Uchwała Prezydium NRA — jako wyjątkowa — jest ostateczna i może podlegać tylko badaniu w trybie nadzoru ogólnego przez Ministra Sprawiedliwości. Jest zrozumiałe, że uprawnienia Prezydium NRA muszą być wykorzystywane „w szczególnie uzasadnionych wypadkach”, przy czym można tu będzie brać pod uwagę przede wszystkim interes społeczny oraz przesłanki podmiotowe i przedmiotowe,
- b) adwokat skreślony z listy członków zespołu z powodu osiągnięcia wieku (lub z powodu utraty zdolności do wykonywania zawodu), może być zatrudniony przez zespół na podstawie umowy o pracę, zlecenia lub o dzieło. Zakres i formę tego zatrudnienia reguluje dwustronna umowa,
- c) adwokat emeryt lub rencista zaliczony do III grupy inwalidzkiej może wykonywać zawód w ograniczonym zakresie po uzyskaniu zgody zespołu. Chodzi bowiem o to, że członkostwo zespołu jest aktem dwustronnym i każda zmiana wymaga tu zgody obu stron zainteresowanych (analogia do stosunku pracy). Trzeba tu podkreślić, że zgodę taką będą musieli uzyskać i ci adwokaci, którzy dotychczas wykonują już zawód w ograniczonym zakresie,
- d) kierowanie adwokatów — członków zespołów adwokackich na badanie przez KIZ w trybie art. 19 ust. 4 ustawy o ustroju adwokatury pozostaje bez zmian. Oczywiście dotyczy to adwokatów, którzy nie osiągnęli wieku 70 lat,
- e) ponieważ członkostwo zespołu adwokackiego jest podporządkowane wykonywaniu zawodu efektywnie, przeto regulamin zakazuje wpisywanie na listę adwokacką oraz przyjmowanie do zespołu adwokatów w wieku emerytalnym w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach. Chodzi tu więc o niższą granicę wieku niż 70 lat, gdyż wiek emerytalny jest różnie określony poszczególnymi przepisami (np. kobiety, górnicy, wojskowi itp.). Dotyczy to również rencistów zaliczonych do III grupy inwalidzkiej, choćby nie osiągnęli jeszcze wieku emerytalnego.

\*

Regulamin wiąże zagadnienie wykonywania zawodu w zespołach adwokackich przez adwokatów emerytów i rencistów oraz w wieku emerytalnym z pomocą wyrównawczą z Funduszu Samopomocy Koleżeńskiej. Z dniem 1 maja 1976 r. podnosi się dopłaty do emerytur i rent: przy pobieraniu emerytury i renty poniżej 2.700 zł miesięcznie — do 3.000 zł, a do 3.500 zł miesięcznie w razie posiadania rodziny na utrzymaniu; przy pobieraniu emerytury lub renty powyżej 2.700 zł miesięcznie — dodatek wynosi 300 zł miesięcznie; dopłata dla członków rodzin

pobierających emeryturę lub rentę — w wysokości różnicy między tą emeryturą lub rentą a kwotą 1.700 zł miesięcznie.

Trzeba tu podkreślić, że samorząd adwokacki zamierza podnosić wysokość dopłat z FSK w miarę możliwości finansowych i proces ten uważa za początek zmian socjalnych.

Jest oczywiste, że wszystkie ogniwa samorządu adwokackiego są zobowiązane do udzielania adwokatom — członkom zespołów adwokackich w wieku emerytalnym oraz adwokatom emerytom i rencistom jak najdalej idącej pomocy nie tylko finansowej. Chodzi tu o to, aby maksymalnie wykorzystać wiedzę i doświadczenie tych kolegów przy szkoleniu aplikantów adwokackich, doskonaleniu zawodowym, w pracach samorządu itp. Pomoc socjalna i związane z tym obowiązki samorządu to nie tylko pomoc pieniężna — choć i ta jest ważna — ale przede wszystkim uznanie i szacunek środowiska dla kolegów, którzy tak wiele dali, a są gotowi zawsze dać jeszcze więcej.

*adw. Edmund Mazur*

## D.

### Sprawozdanie z plenarnego posiedzenia Naczelnej Rady Adwokackiej w dniach 18 i 19 października 1975 r.

W dniach 18 i 19 października 1975 r. odbyło się plenarne posiedzenie Naczelnej Rady Adwokackiej<sup>1</sup>. Posiedzenie NRA przeprowadziło spotkanie aktywu samorządowego naczelnych organów adwokatury. W spotkaniu udział wzięli: przedstawiciel Wydziału Administracyjnego KC PZPR tow. S. Kurek oraz przedstawiciel Wydziału Społeczno-Ekonomicznego CK SD J. Gagucki. Władze resortowe reprezentowali: podsekretarz stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości A. Zborowski, naczelnik Samodzielnego Wydziału do Spraw Adwokatury E. Jachczyk i przedstawicielka tegoż Wydziału sędzia Tuszyńska.

W dyskusji, jaka się wywiązała po wysłuchaniu referatu sekretarza Zespołu Partijnego przy NRA adw. L. Gluzy na temat programu społeczno-ekonomicznego rozwoju kraju, zawartego w Wytycznych na VII Zjazd PZPR, wysunięto szereg postulatów, dotyczących m.in. potrzeby sądowej kontroli decyzji administracyjnych oraz zmiany przepisów o opłatach sądowych od rewizji karnych, a to w celu szerszego udostępnienia sądowej kontroli instancyjnej. Przedstawiciel Wydziału Administracyjnego KC PZPR podkreślił w dyskusji, że program zawarty w Wytycznych jest kontynuacją założeń VI Zjazdu Partii oraz że prawnictwo polskie, w tym także adwokatura, musi być współtwórcą programu mającego na celu przyspieszenie rozwoju społecznego. Dyskusja, jaka się toczyła w środowisku prawniczym, ma doprowadzić mianowicie do dalszego doskonalenia systemu prawnego i obsługi prawnej, jak również do lepszego wykorzystania obowiązującego prawa.

Po zakończeniu spotkania aktywu samorządowego rozpoczęły się plenarne obrady Naczelnej Rady Adwokackiej, których główną tematyką były zasady wykonywania zawodu w zespołach adwokackich przez adwokatów emerytów i rencistów oraz przez

<sup>1</sup> Podjęte na tym posiedzeniu uchwały zamieszczone są w niniejszym numerze na str. 76—82 (Komisja Wnioskowa: dziekani: adw. J. Kielbowicz, adw. S. Rogoż, adw. E. Soroko i adw. S. Warcholik oraz członek NRA adw. R. Szura).